

УДК: 271.222(497.11)-523.4/.6(497.6 Бања Лука)(049.32)
726:271.222(497.11)-523.4/.6(497.6 Бања Лука)(049.32)

Теолошки погледи / *Theological Views*
Година / Volume LIV
Број / Issue 3/2021,
стр. / pp. 512–514.

DOI: <https://doi.org/10.46825/tv/2021-3-512-514>

**Славољуб Лукић, Бојан Вујиновић и Марко Јанковић,
Сакрална архитектура Бањалучке епархије
на њеном садашњем простору од Миланској едиктиа
до краја средњеј вијека**

Бања Лука: Архив Републике Српске — Удружење архивских радника
Републике Српске, 2020.

167 стр., илустр.; 27 cm

ISBN 978–99976–791–8–5

Монографија *Сакрална архитектура Бањалучке епархије на њеном садашњем простору од Миланској едиктиа до краја средњеј вијека* објављена је поводом осам вијекова аутокефалности Српске Православне Цркве и 120 година од оснивања Епархије бањалучке Српске Православне Цркве. Издавачи ове монографије су Архив Републике Српске и Удружење архивских радника Републике Српске, а објављивање је финансијски потпомогнуто од стране Републичког секретаријата за вјере Владе Републике Српске.

Аутори монографије су Славољуб Лукић, доктор теологије,

Бојан Вујиновић, мастер археологије, и Марко Јанковић, мастер историје. Монографија је подијељена на четири цјелине: 1) „Црквене прилике на подручју садашње Бањалучке епархије од апостолског доба до Берлинског конгреса 1878. године“; 2) „Базилеке на простору садашње Бањалучке епархије“; 3) „Активни манастири“; и 4) „Угашени манастири – манастиришта и црквишта“. Треба нагласити да је свако од наведених поглавља заокружена цјелина и може стајати самостално.

У уводном дијелу представљене су црквене прилике од апостолског доба до Берлин-

ског конгреса 1878. године, не само на подручју које сада административно припада Епархији бањалучкој, већ и на ширем простору Босанске Крајине, то јест области којој су претходиле средњовјековне административне цјелине Доњи Краји и Јајачка бановина. Поменути простор

потпадао је у првим вијековима хришћанства под јурисдикцију Сирмијумске митрополије, чије се сједиште налазило на подручју данашње Сремске Митровице, а само хришћанство се у овом дијелу Балканског полуострва појавило врло рано, још у апостолско доба. Прве базилике на територији Бањалучке епархије саграђене су након Миланског едикта, у другој половини IV и првој половини V вијека. О томе свједоче материјални остаци сакралних грађевина пронађених на подручју Бањалуке (Рамићи и могућа базилика на Кастелу), Приједора (Зецови), Лакташа (Бакинци), Новог Града (Благај) и Котор Вароши (Шипраге).

У трећем дијелу монографије описано је шест активних манастира на подручју Епар-

хије бањалучке: Гомионица, Крупа на Врбасу, Моштаница, Липље, Ступље и Осовица. Сваки од манастира представљен је са нарочитом пажњом и посвећено му је једно потпоглавље у монографији. Изузев историјата, обухваћене су и многобројне занимљивости и

народна предања која се вежу за ове манастире.

У посљедњем, четвртом дијелу монографије предочена су манастиришта и црквишта која у српској историографији до сада нису имала запажено мјесто. Најстарији материјални трагови средњовјековног манастира на подручју Епархије бањалучке пронађени су у Горњим Кијевцима, на локалитету Манастириште-Карановац, и доводе се у везу са периодом XIII вијека, док трагови средњовјековне некрополе формиране око манастирске цркве указују и на ранији период, односно XI и XII вијек.

Уопште узевши, треба истаћи да су сва поглавља богато илустрована фотографијама које прате основни текст. Осим закључка на српском језику, мо-

нографија садржи и закључке на енглеском, руском, њемачком и грчком језику. Рецензије потписују професор др Горан Латиновић и мастер Дејан Дошлић, обојица историчари, те др Славко Цигленечки, археолог.

Коначно, монографију *Сакрална архитектура Бањалучке епархије на њеном садашњем простору од Миланској едиктиа до краја средњеј вијека* прати истоимена изложба, која је била отворена поводом манифестације „Ноћ музеја“ у изложбеном

холу Архива Републике Српске 15. маја 2021. године, али и изложба која је поводом празника Вазнесења Господњег — Спасовдана, крсне славе града Бањалуке, била приређена у порти Храма Христа Спаситеља 10. јуна 2021. године.

Бојан Стојнић
(bojan.stojnic@arhivrs.org)
Архив Републике Српске
Бањалука, Република Српска

□

УДК / UDC: 929-055.2(497.11)"1914/1918"(049.32)

Теолошки погледи / Theological Views
Година / Volume LIV
Број / Issue 3/2021,
стр. / pp. 514–518.

DOI: <https://doi.org/10.46825/tv/2021-3-514-518>

Велике жене у Великом рату: сведочанства о сарадњи знаменитих личности Српске Православне Цркве са женама хуманитаркама

Slavica Popović Filipović,
Velike žene u Velikom ratu = The Great Women in the Great War

Biblioteka Hrestomatija [Mali Nemo]
Pančevo: Mali Nemo, 2020.

761 стр. ; илустр. ; 25 cm

ISBN 978–86–7972–124–2

Прошле, 2020. године из штампе је изашла књига Славице Поповић Филиповић, објављена под насловом *Велике жене у Великом рату*. Реч је о

волуминозној публикацији, делу импресивног обима насталом као резултат дугогодишњих истраживања у области културе сећања, историје Првог светског